

Menns vold mot kvinner - skal fagbevegelsen bry seg?

Av Tove Smaadahl

Livsmuligheter er de muligheter eller livsvilkår som det enkelte individ får til utvikling og utfoldelse. Det er summen av de krefter som finnes innenfor de sosiale, økonomiske og kulturelle sirklene, og ikke minst om disse kreftene legger forholdene til rette for individets muligheter for lykke og livsmuligheter.

- Under FN`s Kvinnekonferanse i Beijing i 1995 sluttet Norge seg til handlingsplanen (Platform for Action).
- I handlingsplanen erkjennes vold mot kvinner som et uttrykk for ulike maktforhold mellom kjønnene og som et stort hinder for likestilling.
- I Regjeringenes to handlingsplaner betrakter de menns vold mot kvinner som et alvorlig samfunnsproblem som strider mot norsk lov og krenker grunnleggende menneskerettigheter.

Nasjonal politikk

Krisesenter
sekretariatet

- **Menns vold mot kvinner skal synliggjøres, forebygges, bekjempes og det skal iverettes tiltak for å yte bistand, støtte og beskyttelse, både i en akutsituasjon og i reetableringsfasen for de utsatte.**
- **Regjeringen fastslår at det er et overordnet mål å fremme utvikling av helhetlige, tilgjengelige og faglig gode tjenester.**
- **Regjeringen vektlegger at det er en prioritert oppgave å sikre at voldsutsatte får tilstrekkelig hjelp, beskyttelse og bistand. Samtidig fremhever de at det er påkrevet med større åpenhet og kunnskap om hvor det er mulig å få bistand slik at alle voldsutsatte kvinner kan nyttiggjøre seg av mulighetene som finnes**

Omfang av menns vold mot kvinner

- Om lag **hver fjerde** kvinne i verden utsettes for vold i eget hjem
- I **2004** tok over **30 000 kvinner** kontakt med landets **krisesentre**.
- Hvert år må **2 500 kvinner** overnatte på et av landets **krisesentre** på grunn av menns vold
- På grunn av **fars vold** bor hvert år mellom **1800 og 2000 barn** på et av landets **krisesentre**.
- **Hver fjerde kvinne** har vært utsatt for en eller annen form for vold eller trusler om vold i Norge viser en undersøkelse gjennomført av NIBER og NTNU (2005)
- Samme undersøkelse viser at **en av ti kvinner** har etter fylte 15 år opplevd **voldtekt**
- For å beskytte seg mot menns vold hadde **1100 kvinner** i mai 2005 **voldsalarm** i Norge
- På grunn av menns vold forteller mellom **50 til 60 %** av kvinnene som bor på krisesentrene at de har utviklet **angst og depresjoner**
- Hele **31 prosent av norske tenåringsjenter** sier de er litt tvungen til sex mot sin vilje, viser en undersøkelse i Oslo (NOVA 2002). Nær halvparten av **overgriperene** er gutter på samme alder som jentene, og de fleste skjjer på fest

Menns vold mot kvinner har mange ansikter

Krisesenter
sekretariatet

- Økonomisk vold
- Sosial vold
- Psykisk vold/trusler
- Materiell vold
- Fysisk vold
- Seksuelle overgrep
- Tvangsekteskap –
- Prostitusjon - sexhandel med kvinner og barn.

Hvorfor skal arbeidsplassen bry seg?

- Farligste tidspunktet er bruddfasen
- De fleste drap på kvinner og barn de senere årene har skjedd i bruddfasen.
- Volden opphører ikke nødvendigvis selv om kvinnen bryter ut. Mange voldsutøvere innleder et intenst volds- og forfølgelsesregime ved brudd.
- Volden utøves da også i form av en uendelig rekke rettssaker om barnefordeling, meldinger til barnevernet, trusler og vold under samvær med barna, etc, etc. Det er heller ikke gitt at voldsutøveren ikke får omsorg for barna i slike saker.

- Samfunnet har hatt liten vilje og evne til å beskytte kvinner og barn etter brudd med en voldsutøver, eller å gi informasjon om hvor kvinnene kan få hjelp
- Frykter et liv i fattigdom for seg å sine barn
- Når kvinner befinner seg i voldens ”normaliseringsprosess”, forskyves årsaken. I stedet for å se at det er mannen som har ansvaret for sine handlinger når han utøver vold, tror kvinnene at det er hennes feil at mannen slår.

- Ved å ta skylden på deg selv, vil kvinnene oppleve en mening i noe som er meningsløst. Ofrene påtar seg skyld for å ha kontroll. Dette kan gi en opplevelse av at situasjonen blir mer forutsigbar.
- Men det medfører tap av selvfølelse, og når denne løsningen gjentas ofte gir dette langvarige etterreaksjoner som depresjoner og selvmordstanker.
- Isolasjon, ensomhet, skammen, skyldfølelse og mangel på støtte i det sosiale nettverk gjør at mestringsmekanismene blir svekket.

Konsekvenser av menns vold

- Lavt selvbilde
- Angstproblemer
- Konsentrasjonsproblemer
- Depresjoner
- Søvnproblemer
- Traumer
- Stort forbruk av medisiner og alkohol
- Selvmordstanker/selvmordsforsøk
- Frykt
- Isolasjon

Vi bryr oss på
arbeidsplassen!

Voldsutsatte kvinner kan få problemer med å ivareta sitt arbeid da konsekvensen av volden ofte gir konsentrasjonsproblemer, søvnproblemer og psykiske belastninger. Dette fører til sykemeldinger som igjen skaper problemer for den utsatte, men også for medarbeiderne på arbeidsplassen.

Det er av største viktighet at menns vold mot kvinner ikke forblir skjult og fortiet. Arbeidsplassen er derfor en viktig arena for diskusjoner om likestilling og menns vold mot kvinner.

Som tillitsvalgt, ansvarlig for personalet eller som kollega på arbeidsplassen er det viktig å forebygge vold og overgrep, samt ha innsikt i hvordan man kan hjelpe den utsatte. For den voldsutsatte kan det i slike situasjoner være en lettelse å få støtte og forståelse på arbeidsplassen.

Den voldsutsatte trenger å bli møtt med omsorg og forståelse og få vite at hun er en verdifull medarbeider. Hun kan kanskje trenge støtte i form av fleksibilitet i sin arbeidssituasjon, individuell oppfølging eller informasjon om rettigheter og muligheter.

En arbeidsplass som bryr seg om den voldsutsatte, og har den nødvendige kunnskapen, og ikke minst virkemidler som står til rådighet gjennom rutiner i internkontrollen, vil oppnå et godt og åpent arbeidsmiljø, og dermed ivareta den voldsutsatte som på sikt vil redusere sykefraværet.

Åpenhet, tillit og tilgjengelighet er tre viktige forutsetninger for et effektivt forebyggende arbeid. Åpenhet er også en viktig forutsetning for å få kunnskap om vold i familien og for å kunne yte hjelp på et tidlig stadium. Å yte hjelp tidlig er viktig i forhold til alle parter med sikte på å begrense skadevirkninger der far slår mor, stanse lidelse hos offeret og for å øke mulighetene for atferdsendring hos utøver.

For at kvinner og barn som lever med vold i familien skal våge å fortelle om det, må de bl.a. ha tillit til at arbeidsplassen og hjelpeapparatet kan ivareta deres situasjon på en god måte. Støtten og hjelpetilbudet må videre være tilgjengelig både for dem som utsettes for volden (kvinner og barn) og for utøver.

Arbeidsplassen bør også tilstrebe seg samhandling mellom arbeidsplassen, den voldsutsatte, det offentlige hjelpeapparatet, organisasjoner og lokalsamfunn.

Hvordan hjelpe?

Den første og beste hjelpen er å **LYTTE**, slik at kvinnene kan sette ord på det de har opplevd som smertefullt og krenkende. Du er kanskje den første personen hun tør å betro seg til. Kanskje er du den første hun har tillit til, slik at hun tør å snakke om volden.

TRO PÅ det du blir fortalt. Det er viktig at får de bekreftet og anerkjent sine opplevelser.

Forsøk å avklare situasjonen, spør henne hvis det er noe du lurer på. Gi klart uttrykk for at du støtter henne, og at du vil hjelpe henne så godt du kan.

Ta det med ro. Overilte handlinger kan være til skade. De fleste saker som gjelder vold eller overgrep har pågått over lengre tid. I mange tilfeller kan overilt handling gjøre mer skade enn nytte.

Hvordan hjelpe?

I den første fasen er det nødvendig å hjelpe vedkommende til å få oversikt over situasjonen, som kan virke kaotisk og uoversiktlig for den voldsutsatte.

Hvis hun selv ønsker det, kan du bistå henne i forhold til hjelpeapparat, krisesenter eller politi. Du kan informere henne om muligheter og rettigheter.

Det er også viktig at hun kan stole fullt og helt på deg! Hun må vite at du aldri vil gå videre med det hun forteller deg, uten at hun har gitt uttrykkelig tillatelse til dette.

Når du befinner deg ansikt til ansikt med en voldsutsatt kvinne, er det viktig at du støtter henne, gir uttrykk for at du tror henne og at det var riktig av henne å fortelle deg om volden.

Hvordan hjelpe?

Du må huske på at den som er voldsutsatt kanskje ønsker eller er nødt til å fortsette et liv i nær relasjon til overgriperen. Hvis hun ønsker å fortsette samlivet, er det viktig at du ikke presser henne til å gjøre noe hun ikke er klar for.

Å bryte et mishandlingsforhold er en lang og smertefull prosess. Voldsutsatte gjør seg alltid den erfaringen at de blir hjelpeløse og rettsløse i en voldssituasjon.

Det er derfor viktig at ingenting gjøres mot hennes vilje, selv om du mener å hjelpe! Å ikke inkludere den det gjelder fullt ut, vil for de fleste føles som et nytt overgrep.

Hvordan hjelpe?

Det er ikke alltid den voldsutsatte ønsker å anmelde saken, selv om hun har vært utsatt for ulovlige handlinger. Hjelp henne i stedet til kontakt med et krisesenter i nærheten slik at hun kan få muligheter til å legge fram sin historie.

Krisesenterets medarbeidere har lang og god erfaring i mishandlingsproblematikk og hvordan dette påvirker kvinnene. I den grad det er behov kan de også løse henne gjennom det offentlige hjelpeapparatet (politi, sosialkontor, barnevern etc.)

Hvordan hjelpe?

Det er viktig å ha innsikt i at prosessen med å innrømme volden, finne utveier og evt. avslutte forhold er en tidkrevende prosess som gjennomgår mange faser. All erfaring viser at volden opphører ikke nødvendigvis selv om kvinnen bryter ut. Mange voldsutøvere innleder et intenst volds- og forfølgelsesregime ved brudd. Volden utøves da også i form av en uendelig rekke rettssaker om barnefordeling, meldinger til barnevernet, trusler og vold under samvær med barna, etc. De fleste drap på kvinner og barn de senere årene har skjedd i bruddfasen.

For kvinner med etnisk minoritetsbakgrunn kan tilværelsen etter et brudd fremstå som svært vanskelig, enten fordi kvinnene har et begrenset nettverk eller fordi kvinnens kulturelle bakgrunn ikke godtar skilsmisse slik at kvinnen kan oppleve å bli møtt med sosial avvisning. Resultatet kan bli at mange kvinner lever svært isolert etter samlivsbruddet

Hvordan hjelpe?

KriSesentrene har erfart at skal reetableringsprosessen lykkes i den forstand at kvinnene får en selvstendig bolig og økonomi, samt utvikle sosiale nettverk og muligheter for livsutfoldelse på selvstendig grunnlag, trenger noen omfattende og intensiv støtte så lenge kvinnen er med overgriperen, og likeledes gjennom bruddfasen og etter at forholdet er avsluttet.

Hvordan hjelpe?

Veilederen gir oversikt over:

Den vanskelige taushetsplikten

Informasjon om tiltak og hjelpeorganisasjoner

Helse og sosiale rettigheter

Juridiske rettigheter